

Handläggare
Patrik Karlsson
Samhällsbyggnadschef
Samhällsbyggnadsförvaltningen
0140-681 33
patrik.karlsson@tranås.se

Mottagare
Teknik- och griftegårdsnämnden

Taxor av principiell art - VA-taxa - för år 2026

Förvaltningens förslag till beslut

- att** teknik- och griftegårdsnämnden godkänner föreslagen VA-taxa för Tranås kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning gällande år 2026.
- att** teknik- och griftegårdsnämnden lämnar föreslagen VA-taxa gällande år 2026 till kommunfullmäktige för antagande.
- att** föreslagen VA-taxa för år 2026 börjar gälla från och med 1 januari 2026.

Sammanfattning

VA-verksamheten är helt taxefinansierad, det vill säga finansieras via bruks- och anläggningsavgifter. Inga skattemedel används och verksamheten drivs enligt självkostnadsprincipen, vilket innebär att den inte är vinstdrivande.

För att VA-verksamhetens intäkter ska ligga i balans med kostnaderna för år 2026 krävs en taxehöjning av bruksavgiften. Bruksavgiften består av en grundavgift, en kapacitetsavgift och en rörlig avgift.

För ett typhus A, vilket motsvarar en standardvilla, höjs bruksavgiften från 12 147,5 kr/år, inklusive moms, till 13 392,5 kr/år, inklusive moms. Det innebär en höjning av bruksavgiften med ca 103,75 kr/månad, inklusive moms.

För ett typhus B, vilket motsvarar ett flerfamiljshus med 15 lägenheter, höjs bruksavgiften från 85 150 kr/år, inklusive moms, till 99 605 kr/år, inklusive moms. Det innebär en höjning av bruksavgiften med ca 80,3 kr/månad och lägenhet, inklusive moms.

För att intäkterna från anläggningsavgiften ska täcka kostnaderna för utbyggnaden av Tranås kommuns nästa bostadsområde Lindelund, kommer anläggningsavgiften för ett typhus A och typhus B att höjas.

För ett typhus A höjs anläggningsavgiften från 178 750 kronor, inklusive moms till 191 250 kr, inklusive moms.

För ett typhus B höjs anläggningsavgiften från 616 250 kr, inklusive moms, till 628 750 kr, inklusive moms.

Inför årets revidering av VA-taxan har även en djupare översyn genomförts av Tranås kommuns VA-taxa i syfte att justera dess innehåll. Detta för att den ska harmonisera med branschorganisationen *Svenskt Vattens* senaste förslag P120, för utformning av en kommunal VA-taxa.

Beskrivning av ärendet

VA-verksamheten finansieras helt via bruks- och anläggningsavgifter, vilket innebär att den är alltigenom taxefinansierad. Inga skattemedel används och verksamheten drivs enligt självkostnadsprincipen och är därmed inte vinstdrivande.

VA-avgifterna består av anläggningsavgifter samt bruksavgifter. Avgifterna ska vara så rättvist fördelade som möjligt utefter den nytta som fastighetsägarna anses ha av vattentjänsterna som VA-kollektivet tillhandahåller. Bruksavgifterna går direkt mot resultat i den årliga driftbudgeten.

När en kund för första gången ansluter sin fastighet till någon av VA-kollektivets vattentjänster måste kunden betala en anläggningsavgift. Av anläggningsavgiften går 10 % av avgiften direkt mot resultatet och övriga 90 % läggs in i en investeringsfond, som sedan skrivs av under en 50-årsperiod.

Bruksavgiften

Det budgeterade resultatet för VA år 2026 uppgår till 1 300 tkr. Detta resultat förutsätter en taxehöjning med ca 11 % av bruksavgiften. Bruksavgiften består av en grundavgift, en kapacitetsavgift och en rörlig avgift.

Förslag - bruksavgift 2026

Taxehöjningen av bruksavgiften år 2026 fördelas enligt följande:

- Grundavgift = lämnas orörd
- Kapacitetsavgift = höjning 5 %
- Rörlig avgift = höjning 26,85 %

Räkneexempel bruksavgift

Nedan följer förklarande exempel över vad taxehöjning för år 2026 innebär för ett typhus A och ett typhus B. Priserna som anges i exemplen är beräknade inklusive moms.

- **Typhus A**, avser fastighet med friliggande enbostadshus, tomtyta 800 m². Fastigheten är ansluten till dricksvatten samt spill- och dagvatten. Vattenförbrukning 150 m³/år. För ett typhus A höjs bruksavgiften från 12 147,5 kr/år, inklusive moms, till 13 392,5 kr/år, inklusive moms.

Detta innebär att bruksavgiften för ett typhus A höjs med **1 245 kr/år, inklusive moms.**

- **Typhus B**, avser flerbostadshus som är anslutet till dricksvatten samt spill- och dagvatten. Det är 15 lägenheter, tomtyta 800 m², vattenförbrukning 2 000 m³/år. Det finns två stycken parallellkopplade vattenmätare Qn=2,5 m³/h. För ett typhus B höjs bruksavgiften från 85 150 kr/år, inklusive moms, till 99 605 kr/år, inklusive moms.

Detta innebär att bruksavgiften för ett typhus B höjs med
14 455 kr/år, inklusive moms.

Anläggningsavgift

För att intäkterna från anläggningsavgiften ska täcka kostnaderna för utbyggnaden av Tranås kommuns nästa bostadsområde Lindelund kommer anläggningsavgiften för ett typhus A att behöva höjas med ca 7 % och ett typhus B behöver höjas med ca 2 %.

Anläggningsavgiften består av följande delar:

- avgift avseende framdragning av varje uppsättning servisledningar till förbindelsepunkter för V (vatten), S (spillvatten) och Df (dagvatten fastighet)
- avgift avseende upprättande av varje uppsättning förbindelsepunkter för V, S och Df
- avgift per m² tomtyta
- avgift per lägenhet

Förslag - anläggningsavgift 2026

I budgeten för år 2026 är det planerat för följande inom anläggningsavgiften:

- avgift avseende framdragning av varje uppsättning servisledningar till förbindelsepunkter för V, S och Df = höjning 21 %
- avgift avseende upprättande av varje uppsättning förbindelsepunkter för V, S och Df = avgiften lämnas orörd
- avgift per m² tomtyta = avgiften lämnas orörd
- avgift per lägenhet = avgiften lämnas orörd

Räkneexempel anläggningsavgift

- **Typhus A**, avser fastighet med friliggande enbostadshus, tomtyta 800 m². Fastigheten är ansluten till dricksvatten samt spill- och dagvatten. Vattenförbrukning 150 m³/år. För ett typhus A höjs anläggningsavgiften från 178 750 kronor, inklusive moms till 191 250 kr, inklusive moms.

Detta innebär att anläggningsavgiften för ett typhus A höjs med
15 500 kr, inklusive moms.

- **Typhus B**, avser flerbostadshus som är anslutet till dricksvatten samt spill- och dagvatten. Det är 15 lägenheter, tomtyta 800 m², vattenförbrukning 2 000 m³/år. Det finns två stycken parallellkopplade vattenmätare Qn=2,5 m³/h. För ett typhus B höjs anläggningsavgiften från 616 250 kr, inklusive moms, till 628 750 kr, inklusive moms.

Detta innebär att anläggningsavgiften för ett typhus B höjs med
12 500 kr, inklusive moms.

Fördelning av budgeterade intäkter år 2026

VA-verksamheten har gjort ett underuttag med ca 202 tkr från de senaste årens resultat. För år 2026 budgeteras VA-verksamheten generera 72 419 tkr i intäkter och dessa budgeterade intäkter är fördelade enligt följande:

- 400 tkr – från övriga försäljningsintäkter, dvs. skrot samt egenproducerad gas och värme
- 1 200 tkr - från tidigare års anläggningsavgifter som går mot resultatet och möter kapitalkostnaderna för nyinvesteringar i nya bostadsområden
- 200 tkr - i anläggningsavgifter där 10 % av debiterad anläggningsavgift går direkt mot årets resultat medan övriga 90 % går läggs i en investeringsfond som skrivs av på 50 år för att möta kapitalkostnaderna för genomförd nyinvestering i nya bostadsområden
- 66 052 tkr - från bruksavgiften
- 1 362 tkr - från försäljning av vatten till Boxholms kommun
- 160 tkr - i extra behandlingsavgift från enskilda företag enligt avtal
- 100 tkr - i intäkter från försäljning av tillfälligt vatten t.ex. byggetableringar
- 340 tkr - från ersättning från avfallsverksamheten för att VA-kollektivet hanterar lakvattnet från Norraby deponi
- 425 tkr - i behandlingsavgift slam från enskilda brunnar
- 200 tkr - i intäkter från upplösning av investeringsbidrag från MSB för skyfallsåtgärder
- 1 650 tkr - i interna ränteintäkter
- 212 tkr - i intäkter från upplösning av investeringsfonder
- 93 tkr - från intern/extern försäljning av VA-tjänster
- 25 tkr - i mindre övriga försäljningar (Klaravik), cafeteria och skrot

Budgeterade kostnader år 2026

Budgeterade kostnader år 2026 har ökat med ca 6 500 tkr från budget 2025. Denna ökning beror på främst på följande:

- *ca 1 000 tkr* - ökade kostnader i driften för VA-verk. Beror framförallt på ökade kostnader för fjärrvärme, VA-förbrukning, bortförsel av slam och reparation av maskiner och aggregat inom driften.
- *ca 1 800 tkr* - ökade kostnader i driften för Drift Rörnät. Beror framförallt på ökade kostnader för återställning beläggning, ökat underhållsarbete av VA-ledningsnätet, ökat antal underhållsspolningar av VA-ledningsnätet samt utökad tjänst av VA-tekniker.
- *ca 600 tkr* - ökade kostnader administration/övergripande gemensamma kostnader
- *ca 400 tkr* - ökade avskrivningar
- *ca 1 400 tkr* - ökade räntekostnader: (ökad internränta från 2,5% till 2,75%)
- *1 300 tkr* - budgeterat resultat om överskott

Ny taxekonstruktion enligt *Svenskt Vattens* publikation P120

Inför årets revidering av VA-taxan har även en djupare översyn genomförts av Tranås kommuns VA-taxa. Detta i syfte att justera dess innehåll så att den harmoniserar med branschorganisationen *Svenskt Vatten*s senaste förslag P120, för utformning av en kommunal VA-taxa.

De stora redaktionella förändringarna i den nya taxekonstruktionen är bland annat följande:

- Inledande del med ordförklaringar
- Exempel på vad som räknas som *Annan fastighet*
- Ny typ av fastighet i form av *Lagerbyggnader* och *Små bostadsenheter* med tillhörande definitioner
- Hänvisning till den senaste utgåvan av *Lagen om allmänna vattentjänster*
- Förtydligande angående anläggningsavgift till fastighetsägare som begär framdragnings servisleddningar vid olika tillfällen
- Förtydligande regler gällande samfällighetsföreningar

Förvaltningens bedömning

VA-verksamheten har kostnadsökningar på ca 6,5 mkr år 2026 i jämförelse med år 2025. Dessa kostnadsökningar beror främst på ökade avskrivningskostnader och räntekostnader för tidigare års genomförda investeringar samt ökade kostnader i driften, kopplat till ökade kostnader för kemikalier, el och underhållsspolningar av befintligt rörnät.

Förvaltningen har även ökade personalkostnader eftersom att en ny VA-ingenjör ska anställas på rörnätsenheten.

För att få kostnadstäckning för det budgeterade utfallet måste VA-taxan höjas för att budgeterade intäkter ska ligga i nivå med budgeterade utgifter.

Omvärldsanalys

VA-kollektivet står inför stora investeringsbehov nu och i framtiden, vilket innebär att taxan behöver höjas. Reinvesteringarna i den befintliga infrastrukturen, det vill säga ledningar och verk, är eftersatta och det ställs även nya strängare krav på avloppsreningen. Likaså kostnader med anledning av ändrade klimatförhållanden exempelvis skyfall och framtida försäkringskostnader påverkar.

Nedan följer en redovisning av hur Tranås kommuns VA-taxa år 2025 ligger i relation till medelvärdet i VA-Sverige. Statistiken är hämtad från *Svenskt Vatten*.

- *Brukningsavgiften för ett typhus A*
 - I Tranås kommun 2025 = 12 147,5 kr/år, inklusive moms.
 - Medel för brukningsavgiften år 2025 i VA Sverige för ett typhus A = 11 658 kr/år, inklusive moms.
- *Brukningsavgiften för ett typhus B*
 - I Tranås kommun 2025 = 85 150 kr/år, inklusive moms.
 - Medel för brukningsavgiften år 2025 i VA Sverige för ett typhus B = 108 455 kr/år, inklusive moms.
- *Anläggningsavgiften för ett typhus A*
 - I Tranås kommun 2025 = 178 750 kr, inklusive moms.
 - Medel för anläggningsavgiften år 2025 i VA Sverige för ett typhus A = 196 290 kr, inklusive moms.
- *Anläggningsavgiften för ett typhus B*
 - I Tranås kommun 2025 = 616 250 kr, inklusive moms.
 - Medel för brukningsavgiften år 2025 i VA Sverige för ett typhus B = 630 144 kr, inklusive moms.

Samråd

Information om verksamhetsplan för teknik- och griftegårdsnämnden 2026 med plan 2027–2029 lämnas vid förvaltningssamverkan den 11 november 2025.

Ekonomi

Under år 2023 tog VA-avdelningen fram en prognos för Tranås kommuns framtida taxeutveckling och den visar på att brukningsavgiften bör höjas med 12 % till år 2026. Därefter kan taxehöjningen av brukningsavgiften läggas på en mer normal nivå med höjningar om 3–6 % årligen.

Anläggningsavgifterna bör enligt framtagna prognos för Tranås kommuns framtida taxeutveckling höjas med 10 % inför 2025–2027, för att därefter höjas enligt prisindex för kommunal verksamhet (PKV).

Lagstöd

Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande, daterat 2025-08-25
- VA-taxa 2026, daterat 2025-08-25

Beslutet skickas till

Diariet
SBF-chef
Kommunfullmäktige

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Patrik Karlsson
Samhällsbyggnadschef